

EURÓPSKY PARLAMENT

2014 - 2019

Dokument na schôdzu

16.9.2014

B8-0110/2014

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásenia podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku

v súlade s článkom 123 ods. 2 rokovacieho poriadku

o situácii v Iraku a Sýrii a ofenzíve ISIS
(2014/2843(RSP))

**Barbara Lochbihler, Alyn Smith, Klaus Buchner, Bodil Ceballos,
Heidi Hautala, Jean Lambert, Tamás Meszerics, Michel Reimon,
Judith Sargentini, Ernest Urtasun, Jordi Sebastià**
v mene Skupiny zelených/Európskej slobodnej aliancia

Uznesenie Európskeho parlamentu o situácii v Iraku a Sýrii a ofenzíve ISIS (2014/2843(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Iraku, a najmä na uznesenia zo 17. júla¹ a 27. februára 2014² o situácii v Iraku,
- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Sýrii, najmä na uznesenia z 12. septembra 2013³, 9. októbra 2013⁴, 6. februára 2014⁵ a 17. apríla 2014⁶,
- so zreteľom na Dohodu o partnerstve a spolupráci medzi Európskou úniou a jej členskými štátmi na jednej strane a Irackou republikou na strane druhej, ako aj na svoje uznesenie zo 17. januára 2013 o dohode o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Irakom⁷,
- so zreteľom na závery Rady o Iraku, najmä na závery z 30. augusta, 15. augusta a 23. júna 2014,
- so zreteľom na vyhlásenia generálneho tajomníka OSN o Iraku a Sýrii,
- so zreteľom na parížsku medzinárodnú konferenciu o mieri a bezpečnosti v Iraku, ktorú zvolal prezident Hollande 15. septembra 2014, a na konferenciu v Džidde z 11. septembra 2014,
- so zreteľom na ženevské rokovania o Sýrii z februára 2014,
- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv z roku 1948,
- so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach z roku 1966, ktorého zmluvnými stranami sú aj Irak a Sýria,
- so zreteľom na usmernenia EÚ o presadzovaní a ochrane slobody náboženského vyznania alebo viery prijaté 24. júna 2013,
- so zreteľom na usmernenia EÚ o podpore dodržiavania medzinárodného humanitárneho práva,
- so zreteľom na Ženevské dohovory z roku 1949 a ich dodatkové protokoly a na Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu,

¹ Prijaté texty, P8_TA(2014)0011.

² Prijaté texty, P7_TA(2014)0171.

³ Prijaté texty, P7_TA(2013)0378.

⁴ Prijaté texty, P7_TA(2013)0414.

⁵ Prijaté texty, P7_TA(2014)0099.

⁶ Prijaté texty, P7_TA(2014)0461.

⁷ Prijaté texty, P7_TA(2013)0023.

- so zreteľom na vyhlásenie podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku o Iraku a Sýrii,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 11. marca 2014 o Saudskej Arábii, jej vzťahoch s EÚ a jej úlohe na Blízkom východe a v severnej Afrike¹, uznesenie z 24. marca 2011 o vzťahoch Európskej únie s Radou pre spoluprácu v Perzskom zálive² a uznesenie z 3. apríla 2014 o stratégii EÚ pre Irán³,
 - so zreteľom na článok 123 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže extrémistická džihádistická skupina Islamský štát (IS) – predtým Islamský štát v Iraku a Sýrii (ISIS) – za posledné mesiace rozšírila dobyté územie o územie od východnej Sýrie po severozápadný Irak, obsadila aj druhé najväčšie iracké mesto Mosul, po čom nasledovali hromadné popravy irackých občanov a početné brutálne činy namierené najmä proti jezidom, kresťanom, šiítom a sunitom v opozícii, zavedenie prísneho výkladu práva šaría, znásilňovanie a zotročovanie žien, násilné konverzie a ničenie šiítskych, sufijských, sunitských a kresťanských chrámov a svätýň;
 - B. keďže medzinárodné spoločenstvo pobúrili nedávne brutálne činy ISIS, ktorý zverejnil filmové záznamy popráv dvoch amerických zajatcov a jedného britského zajatcu;
 - C. keďže veľká časť sunitského obyvateľstva v Iraku a Sýrii je vystavená rozsiahlej diskriminácii, marginalizácii, porušovaniu ľudských práv a iným formám závažného zneužívania páchaného irackými a sýrskymi orgánmi a bezpečnostnými a vládnyimi silami a pridruženými ozbrojencami, čo čiastočne vysvetľuje, prečo časť sklamaného sunitského obyvateľstva tolerovala alebo dokonca podporovala zvyšovanie vplyvu ISIS;
 - D. keďže sa Islamskému štátu v oblastiach pod jeho kontrolou podarilo nastoliť štátne štruktúry a 29. júna 2014 vyhlásil obnovenie kalifátu po tom, čo získal značné príjmy tým, že vydrancoval banky a podniky na územiach, ktoré má pod kontrolou, ovládol až šesť ropných polí v Sýrii vrátane najväčšieho sýrskeho ropného zariadenia, ropné pole al-Omar v blízkosti hraníc s Irakom a dostal finančné prostriedky od bohatých darcov, najmä zo Saudskej Arábie, Kataru, Kuvajtu a Spojených arabských emirátov;
 - E. keďže prudký vzostup IS jasne ukázal, aké vratké sú schopnosti irackej a kurdskej armády a najmä irackých orgánov, ktoré sú postihnuté korupciou, sektárstvom a politikou vylúčenia vlády premiéra Núriho al-Málikího, ktorá prispela k tomu, že sa od nej v značnej miere odvrátili suniti aj ďalšie menšiny v Iraku;
 - F. keďže Asadov režim v Sýrii zámerne vyvolal dynamiku sektárskej polarizácie v rámci stratégie prežitia; keďže v dôsledku tejto dynamiky došlo k rozdúchaniu latentného a doteraz do značnej miery potlačovaného napätia, najmä medzi vládnuou alávitskou sektou a miestnou sunitskou moslimskou väčšinou; keďže sektárstvo sa v dôsledku zapojenia regionálnych aktérov, najmä z Perzského zálivu, a tiež džihádistických a zahraničných extrémistických skupín ďalej zhoršuje;

¹ Prijaté texty, P7_TA(2014)0207.

² Prijaté texty, P7_TA(2011)0109.

³ Prijaté texty, P7_TA(2014)0339.

- G. keďže jednotky kurdskej regionálnej vlády prevzali v júni 2014 kontrolu nad multietnickým mestom Kirkúk, čím ďalej expandovali aj na územie bohaté na ropu v provincii Kirkúk, ktoré bolo predmetom sporov, a keďže kurdská vláda ohlásila v júni plán usporiadať referendum medzi kurdskými občanmi o vyhlásení nezávislosti od Iraku, ktoré potom odložila s cieľom „venovať svoje úsilie zostaveniu novej irackej vlády“, aby mohol byť odrazený postup IS;
- H. keďže po odstúpení Núrího al-Málikího 8. septembra do úradu nastúpila nová inkluzívnejšia vláda pod vedením nového premiéra Hajdara al-Abádiho, hoci dve dôležité oblasti – vnútro a obrana – zostali neobsadené;
- I. keďže tisíce zahraničných bojovníkov, z ktorých mnohí pochádzajú z členských štátov EÚ, sa údajne zúčastnili bojov spoločne s IS; keďže mnoho vlád, najmä vlády Nemecka, Francúzska, Spojeného kráľovstva, Tuniska a Ruska prijali právne a bezpečnostné opatrenia, aby zabránili činnostiam spojeným s IS a inými extrémistickými islamskými skupinami; keďže vlády Spojeného kráľovstva a Holandska ohlásili svoj zámer odobrať pasy občanom vracajúcim sa späť po tom, čo sa pripojili k IS; keďže 24. septembra bude Bezpečnostná rada rokovať o rezolúcii o tejto záležitosti, ktorú podporujú USA;
- J. keďže turecká vláda nakoniec súhlasila so sprísnením kontrol na hraniciach so Sýriou s cieľom pokúsiť sa predísť ďalšiemu verbovaniu členov IS; keďže Turecko je priamym terčom útokov organizácie IS, ktorá od júna drží ako rukojemníkov 49 zamestnancov tureckého konzulátu v Mosule vrátane generálnej rady;
- K. keďže predstavitelia sunitov po celom svete činy IS odsúdili a označili ich ako činy nezlučujúce sa s islamom;
- L. keďže náhly vzostup IS viedol ku katastrofálnej humanitárnej kríze s miliónmi utečencov, najmä do autonómnej oblasti Kurdistanu, kam už smerovali milióny vysťahovaných v dôsledku sýrskej vojny; keďže EÚ ďalej rozšírila svoju humanitárnu pomoc a zriadila vzdušný most medzi Bruselom a Erbilom;
- M. keďže rôzne vojenské sily vrátane jednotiek kurdskej regionálnej vlády a irackej armády, ako aj ozbrojené skupiny vrátane kurdských bojovníkov Kurdskej strany pracujúcich (PKK) a jednotiek ľudovej obrany (YPG) a šiítskych milícií podporovaných Iránom sa snažia za podpory leteckých úderov zo strany USA odraziť útoky IS na severný Irak a Sýriu;
- N. keďže prezident Obama ohlásil časovo neobmedzenú vojenskú operáciu namierenú proti ozbrojencom ISIS v Sýrii, ktorá dopĺňa už vykonávané operácie v Iraku, a aktívne získava podporu vytvoreniu medzinárodnej vojenskej koalície; keďže sa očakáva, že sa Francúzsko sa pridá k vojenskej ofenzíve v Iraku, zatiaľ čo vlády mnohých krajín, najmä Nemecka, oznámili svoj zámer podporiť kurdske sily dodávkami zbraní; keďže Asadov režim prejavil odhodlanie pripojiť sa k medzinárodnému úsiliu namierenému proti ISIS, pričom požiadal, aby mohol vopred udeľovať súhlas s útokmi, a nedávno uskutočnil letecké útoky na pozície ISIS;
- O. keďže Bahrajn, Kuvajt, Omán, Saudská Arábia, Spojené arabské emiráty, Egypt, Irak,

Jordánsko a Libanon podpísali 10. septembra na regionálnej schôdzke o IS v Džidde spoločné komuniké s USA, v ktorom súhlasili s tým, že sa „pripoja k mnohým aspektom koordinovanej vojenskej akcie proti ISIS“ a prijímú rad krokov zameraných na boj proti terorizmu vrátane zastavenia tokov zahraničných bojovníkov zo susedných krajín, zamedzenia financovania ISIS a iných teroristických skupín a odmietnutia džihádistickej ideológie;

1. odsudzuje zverstvá, ktorými sa vyhráza alebo ktoré pácha ISIS na rôznych skupinách, ktoré nemajú rovnaké presvedčenie, predovšetkým na náboženských a etnických skupinách, ako sú kresťania, jezidovia, šabakovia a Turkméni, ale aj šiíti a suniti; odsudzuje ohavnú vraždu dvoch amerických novinárov a britského humanitárneho pracovníka príslušníkmi ISIS;
2. je presvedčený, že ak má byť reakcia medzinárodného spoločenstva na podlé činy a charakter ISIS účinná, vyžaduje si kolektívny, inkluzívny a strategický plán akcie zastrešený medzinárodným právom; v tomto smere pripomína zničujúce a dlhodobé dôsledky morálnych, právnych a geopolitických zlyhaní avanturizmu uplatňovaného od udalostí z 11. septembra; zdôrazňuje, že nezákonné alebo právne sporné externé protiteroristické operácie, a to aj v Pakistane, Somálsku a Jemene, najmä prostredníctvom leteckých útokov, mali za následok neprípustné straty na životoch a ďalšie radikalizovanie miestneho obyvateľstva;
3. zdôrazňuje, že ISIS je v prvom rade dôsledkom, a nie príčinou súčasných nepokojov, ktoré zachvátili Blízky východ a iné krajiny; dôrazne vyzýva EÚ a ďalších medzinárodných predstaviteľov, aby identifikovali najvlastnejšiu sociálno-ekonomickú, kultúrnu a politickú podstatu fenoménu ISIS a sústredili sa na ňu; zdôrazňuje, že ISIS povstala z dlhotrvajúceho porušovania ľudských práv a beztretnosti, rodinkárskeho kapitalizmu, všadeprítomnej korupcie, sektárstva, diskriminácie celých skupín a ich odsúvania na okraj spoločnosti, najmä v prípade sunitov, ako aj z dlhej histórie vonkajšej manipulácie a zasahovania zo strany miestnych a západných aktérov;
4. berie na vedomie, že organizácia IŠ získala kapacity a prítlačivosť štátneho zriadenia a predstavuje fenomén, ktorý má vzhľadom na svoj spiatočnícky a extrémistický program potenciál pretvoriť veľké časti Blízkeho východu a okolia;
5. víta rozhodnutie Rady prísť na pomoc ohrozenému obyvateľstvu v súlade s medzinárodnou zodpovednosťou chrániť, zadanou OSN, najmä pokiaľ ide o aktivovanie európskeho mechanizmu v oblasti civilnej ochrany a humanitárneho leteckého mostu, ktorý zriadilo Generálne riaditeľstvo pre humanitárnu pomoc a civilnú ochranu; žiada o ďalšiu humanitárnu pomoc obyvateľstvu zasiahnutému konfliktom vrátane sýrskych Kurdov;
6. vyjadruje však obavy, že dodávky zbraní z niektorých členských štátov EÚ kurdským alebo sýrskym rebelom vyvolávajú závažné otázky v súvislosti s Kódexom Európskej únie pre vývoz zbraní, ktorý zakazuje vývoz vojenského vybavenia do regiónov zmietaných krízou; vyjadruje závažné znepokojenie nad tým, že tieto zbrane by sa mohli dostať do nesprávnych rúk a že vyhodnotenie potrieb a koordinácia medzi dodávajúcimi členskými štátmi majú stále značné rezervy;

7. žiada o zvýšenú finančnú podporu kurdskému regionálnemu orgánu, aby sa tak mohol vyrovnat' s nebývalým prílevom utečencov;
8. zdôrazňuje symbolický význam skutočnosti, že rozhodnutie EÚ o Iraku z 15. augusta podporili aj vlády všetkých krajín, ktoré sa postavili proti irackej vojne, a že EÚ ako celok má historickú povinnosť uistiť iracké obyvateľstvo, že úmysly členských štátov EÚ smerujú výlučne k obrane ich mieru a fyzickej a mentálnej integrity;
9. víta nedávne vytvorenie novej, inkluzívnejšej irackej vlády a vyzýva všetky strany, aby so vzájomným rešpektom urovnali konflikt týkajúci sa príjmov z ropy a vývozu medzi provinciami;
10. vyzýva irackú vládu a parlament, aby urýchlene preskúmali právne predpisy a právnu prax, zreformovali súdnictvo a bezpečnostný aparát a zaviedli inkluzívne politiky zamerané na všetkých Iračanov, a tak skoncovali s politikou diskriminácie, najmä proti sunitskému obyvateľstvu;
11. všíma si vojenské útoky jednotiek USA proti IŠ na žiadosť kurdských a irackých vlád a zdôrazňuje, že takéto útoky by mali byť prísne časovo ohraničené a mali by mať presne stanovený cieľ, ich zámerom by malo byť výlučne zastaviť postup IŠ a mali by vychádzať z predpokladu, že vojenské prostriedky sú posledným riešením;
12. vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že pred bombovými náletmi USA sa nevyvinulo žiadne úsilie o získanie súhlasu OSN v podobe rezolúcie Bezpečnostnej rady;
13. zdôrazňuje, že v prípade Sýrie by si akákoľvek zákonná vojenská intervencia zvonka vyžadovala buď schválenie zo strany vládnuceho Asadovho režimu alebo Bezpečnostnej rady OSN; zdôrazňuje absolútny odpor v súvislosti s perspektívou akejkoľvek formy spolupráce s neslávnym Asadovým režimom;
14. pripomína osobitnú zodpovednosť Asadovho režimu – popri zodpovednosti vonkajších mocností, konkrétne Saudskej Arábie a Kataru, – za podnecovanie čoraz viac sektárskeho rozmeru vojny v Sýrii, a teda aj za podporu vzostupu ISIS; vyzýva Asadov režim a krajiny, ktoré naň majú vplyv, aby rokovali o prímerí s ozbrojenými opozičnými skupinami, ktoré bojujú proti IŠ;
15. je naďalej presvedčený, že v Sýrii a Iraku nemožno udržať mier bez toho, aby sa všetky strany zodpovedali za zločiny spáchané počas konfliktu, najmä za zločiny z náboženských alebo etnických dôvodov; pripomína požiadavku na postúpenie situácie v Sýrii Medzinárodnému trestnému súdu a podporuje všetky iniciatívy v tomto smere;
16. vyzýva vysokú predstaviteľku a členské štáty EÚ, aby naliehali na členov EÚ v Bezpečnostnej rade, aby vynaložili maximálne úsilie v prospech iniciatívy BR OSN na vypracovanie regionálnej stratégie na boj proti IŠ a radikalizmu al-Káidy, v ktorej by sa zohľadnili záujmy obyvateľstva v regióne;
17. vzhľadom na existenčnú krízu na Blízkom východe a vo svete žiada, aby sa znovu zväžila možnosť stálych mierových jednotiek OSN, ktoré by boli k dispozícii

generálnemu tajomníkovi a do ktorých by aktívne prispievala aj EÚ;

18. odsudzuje aktivity tých krajín a/alebo ich občanov, ktoré ideologicky alebo materiálne podporili IŠ alebo iné extrémistické islamistické skupiny, najmä Saudskej Arábie, Spojených arabských emirátov, Kataru a Kuvajtu, ako aj Turecka a Sýrie; berie na vedomie vyhlásenie z Džiddy a vyzýva všetky uvedené štáty, aby prijali konkrétne kroky na zastavenie akejkoľvek podpory skupín spojených s IŠ alebo al-Káidou, či už zo štátnych alebo súkromných zdrojov;
19. zdôrazňuje, že je dôležité, aby krajiny v regióne udávali tón v boji proti islamistickému extrémizmu, a vyjadruje poľutovanie nad neprítomnosťou Iránu na parížskej konferencii;
20. trvá na tom, že EÚ musí vypracovať skutočnú vlastnú dlhodobú stratégiu voči susediacim štátom na Blízkom a Strednom východe, ktorá bude zahŕňať aj Irán;
21. upozorňuje na závažné riziko, ktoré spočíva v tom, že pri angažovaní sa EÚ s regionálnymi autoritárskymi režimami, ako je Egypt či Saudská Arábia, by dynamika tvorby krátkodobej koalície proti ISIS mohla zatieniť hodnotové kritériá;
22. vyjadruje trvalú podporu mieru, bezpečnosti a rozvoju, ktoré sa dosiahli v kurdskom autonómnom regióne a ktoré by sa mali rozhodne zachovať, a vyzýva Kurdov, aby si právo na sebaurčenie uplatňovali dohodnutým spôsobom;
23. žiada, aby Európa prijala ešte väčšie množstvo utečencov z Iraku a Sýrie vrátane jezídov, ktorí predstavujú mimoriadne zraniteľnú a často prenasledovanú menšinu; je presvedčený, že by sa mala naliehať zorganizovať medzinárodná konferencia s cieľom skoordinať prijímanie utečencov a že EÚ musí na tento účel vytvoriť núdzový program;
24. vzhľadom na skutočnosť, že IŠ údajne verbuje tisíce Európanov ako svojich bojovníkov, žiada o zmenu politiky v členských štátoch EÚ, ktorou sa zdôrazní potreba vypracovať opatrenia na riešenie extrémizmu medzi občanmi EÚ a aktívne sa bude bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a nedostatočným vyhliadkam, najmä čo sa týka druhej a tretej generácie prisťahovalcov; žiada o otvorenú kampaň na podporu myšlienky, že islam je neoddeliteľná súčasť európskej kultúry; v tejto súvislosti odsudzuje zámer viacerých vlád EÚ odňať občianstvo osobám s dvojitém občianstvom, u ktorých sa predpokladá, že prišli z bojísk na Blízkom východe;
25. je naďalej vážne znepokojený dôsledkami dlhodobej a rastúcej prítomnosti sýrskych utečencov v susedných krajinách, najmä v Jordánsku, Libanone a Turecku; nabáda Komisiu a členské štáty EÚ, aby naďalej poskytovali značnú humanitárnu pomoc obyvateľstvu zasiahnutému sýrskym konfliktom; vyjadruje poľutovanie nad veľmi obmedzeným množstvom sýrskych utečencov, ktorí sa presídlili do EÚ, a vyzýva členské štáty, aby preukázali väčšiu mieru zodpovednosti, najmä tým, že posilnia svoje ochranné opatrenia;
26. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedníčke Komisie/vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku,

vládám a parlamentom členských štátov EÚ, generálnemu tajomníkovi OSN
a osobitnému vyslancovi OSN a Arabskej ligy v Sýrii a vládám a parlamentom Sýrie
a Iraku.